

Teorie uzlů

Jiří Koula

Teorie uzlů je odvětví topologie zabývající se uzly a linky. Na začátek jednu matematickou definici.

Definice. *Uzel je uzavřená, jednodimenzionální neprotínající se křivka v trojrozměrném prostoru.*

A nyní trochu „lidských“ definic:

Definice. *Uzel je zašmodrchaný tenký provázek se spojenými konci.*

Definice. *Neuzel je nezašmodrchané kolečko z provázku.*

Definice. *Link je skupina uzlů nebo neuzlů, které mohou být všelijak propletené.*

Definice. *Nakreslení (projekce, diagram) uzlu je to, jak vypadá na tabuli.*

Definice. *Orientovaný diagram je digram se zvoleným směrem, jak se po provázku pohybujeme.*

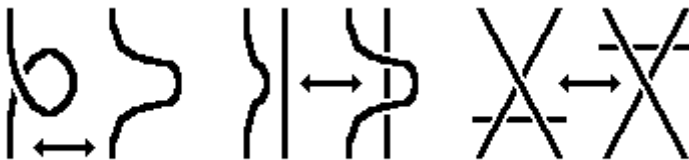
O co jde

Obsah této přednášky lze shrnout do jedné otázky: Jsou dané dva uzly stejné? Jinými slovy se budeme zajímat o to, když dostaneme dva uzly, zda je možno jeden převést na druhý, aniž bychom stříhali provázek. Motivační příklad: Jsou následující dva uzly stejné?

Následuje ještě několik pojmů, kterými se budeme na přednášce zabývat:

Reidemeisterovy pohyby.

Definice. *Obloukem daného uzlu budeme rozumět každou maximální souvislou část uzlu, která prochází v každém křížení horem (ve všech obrázcích jsou to tedy prostě maximální nepřerušené čáry).*

Definice. *Uzel je p -obarvitelný (pro liché prvočíslo p), pokud každému jeho oblouku lze přiřadit přirozené číslo z intervalu $0, \dots, p-1$, přičemž jsou splněny podmínky:*

- (1) *na každém křížení (označíme-li a a b barvy oblouků majících konec v křížení a c barvu oblouku procházejícího křížením) platí $a + b \equiv 2c \pmod{p}$.*
- (2) *jsou použity alespoň dvě barvy.*

Poznámka. Všimněme si, že v případě $p = 3$ podmínka (1) říká, že tři oblouky stýkající se v jednom křížení mají buď všechny stejnou nebo všechny různou barvu.

Následující pravidla vysvětlím na přednášce:

Definice. (Pravidla pro Jonesův polynom)

- (1) $V_U(t) = 1$.
- (2) $t^{-1} \cdot V_{L_+}(t) - t \cdot V_{L_-}(t) = (t^{1/2} - t^{-1/2}) \cdot V_{L_0}(t)$.

Definice. (Pravidla pro HOMFLY polynom)

- (1) $P(U) = 1$.
- (2) $l \cdot P(L_+) + l^{-1} \cdot P(L_-) + m \cdot P(L_0) = 0$.

A na závěr ještě typy křížení uvedené v předchozích pravidlech:

